

Henrettelsen på Gunillaskjær

Litt vest for Singløya mellom Hvaler og Torsneslandet ligger det noen små holmer, Lille og Store Gunilla og Gunillaskjær.

Navnene skjuler en tragisk skjebne som ikke så svært mange kjenner til. Holmene har nemlig navnet etter Gunhild Taraldsdatter som ble henrettet høsten 1713.

Den stakkars Gunhild hadde nemlig begått en etter dens tids moral og strafferettsprinsipper utilgivelige forbrytelse å komme «i uløkk», eller som det heter i den tids språkbruk «blitt besovet» av en mannsperson. Denne «besovelse» ga som resultat et barn som Gunhild fødte i dølgsmål 3. pinsedag 1713 og som hun i sin fortvilelse «ombrakte». Det vil si, hun la fra seg barnet et sted hvor det ble funnet av grisene på gården og delvis spist. For denne gjerning ble hun tiltalt og straffet. Dommerne kom enstemmig til «at Mordersken skulle have sitt Liv forbruddt, miste sin Hals ved Sverd og Hovedet derefter sættes på en Stage og Legemet på retterstedet at nedgraves».

Sent på høsten 1713 la en båt til på en av holmene vest for Singløy. Om bord befant seg en kjentmann og rakkerknekten fra Fredrikshald. Rakkerknekten var en mann som bisto bøddelen i hans arbeid. Denne gangen hadde han med seg det avhogde hodet til stakkars Gunhild. Hodet ble i samsvar med dommen satt opp på en stake på en av holmene. Det ble snart spist rent av sjøfugl, men kraniet og staken sto der i mange år som en betimelig advarsel til de som seilte forbi på det som den tid var en av hovedferdselsårene mellom Fredrikstad og Halden.

Men hva med den annen part i saken ? Han som hadde «besovet» Gunhild. Hvem var han og hva skjedde med ham? Besoveren var sønn til bonden på Singløya, Mickel Sigfredsen. Sønnen fikk navnet Jon Mickelsen etter sin far. Det var denne Jon Mickelsen som hadde bragt Gunhild i uløkk, tjenestejenta på gården. Han fikk også sin betimelige straff, nemlig en bot på hele 24 lodd, ca. 360 gram sølv, som hans far betalte. Rettferdighet hadde skjedd fyldest for begge de to «synderne». Den gode Jon levde videre, muligens lykkelig, og oppnådde den hederlige alder av 83 år.

Den triste historien om Gunhild lar et par spørsmål stå åpne. Hvor ble hun henrettet og på hvilken av holmene ble hennes hode satt på stake ? Historien tier om hvor hun ble henrettet, muligens var det på Singløya, muligens på en av holmene. Hodet ble ganske sikkert satt opp på en av de tre holmene, Lille Gunilla, Store Gunilla eller Gunillaskjær. Min oppfatning går i retning av Gunillaskjæret. Det ligger nærmest skipsleia mellom Kirkeøy og Torsneslandet. Anton Johnsen fra Herføl fortalte i 1914 at hans farmor hadde sagt at hun kunne huske at staken hadde stått der i hennes ungdom. Noe mer presist vet vi ikke.

Roar Julsen

Basert på stoff fra Ulf Hjarðar, Fredrikstad og Frank Kiel Jacobsen, Halden